

Tilburg University

Belasting lost ongelijkheid niet op

Wijtvliet, L.W.D.

Published in:
Brabants Dagblad

Publication date:
2014

Document Version
Peer reviewed version

[Link to publication in Tilburg University Research Portal](#)

Citation for published version (APA):
Wijtvliet, L. W. D. (2014). Belasting lost ongelijkheid niet op. *Brabants Dagblad*, 40.
<http://academic.lexisnexis.eu/??lni=5C83-DNT1-DYRY-N536&csi=263237&oc=00240&perma=true>

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Deze opinie is in verkorte vorm verschenen in het Brabants Dagblad van 22 mei 2014, blz. 40-41.

Vermogensbelasting lost niets op

Laurens Wijtvliet, Fiscaal Instituut Tilburg

l.w.d.wijtvliet@tilburguniversity.edu

Vermogensongelijkheid slaat de klok. Ondanks de crisis heeft de rijkste één procent van Nederland zijn rijkdom kunnen vergroten en bezit genomen van 23,4% van alle vermogen. Hiermee lijkt ons land mee te deinen op een golf van toenemende ongelijkheid die grote delen van de wereld dreigt te overspoelen.

Dit rijzende getij laat wetenschappers, politici en beleidsmakers niet onberoerd. In zijn magnum opus *Capital in the 21st Century* luidt de Franse econoom Piketty de noodklok. Piketty, met in zijn kielzog bijvoorbeeld PvdA-voorman Samsom, roept op tot een drastische verkleining van verschillen. Ook van de zijde van NGO's als Oxfam valt een soortgelijke roep te beluisteren. Hun oplossing: belast vermogen zwaarder.

Men realiseer zich dat een roep om een verkleining van economische verschillen iets anders is dan een pleidooi voor perfecte gelijkheid. Met een zekere mate van ongelijkheid is niets mis. Verschillen in vermogen en inkomen kunnen de uitkomst zijn van verschillen in inzet en inspanning. Economische ongelijkheid signaleert dat het bloed, het zweet en de tranen geplengd tijdens het arbeidsproces uiteindelijk kunnen uitgroeien tot een deugdelijke beloning. Ongelijkheid vormt aldus de wortel van ons kapitalistische systeem en de drijfveer achter economische vooruitgang. Maar, overdaad schaadt. Recente studies hebben laten zien dat ongelijkere samenlevingen in sterkere mate te kampen hebben met allerlei maatschappelijke problemen: van obesitas tot het aantal tienerzwangerschappen en van het aantal moorden tot gebrek aan gelijke kansen. Andere auteurs nemen waar hoe vermogensconcentraties de voedingsbodem voor ondemocratische tendensen zouden kunnen vormen. Nu dergelijke problemen de gehele maatschappij doordrenken, lijkt een streven naar een gelijkmatigere verdeling alleszins gerechtvaardigd. Het blinde vertrouwen in de vermeende heilzame werking van een vermogensbelasting is dat allerminst. Een vermogensbelasting laat namelijk de kernoorzaken van ongelijkheid ongemoeid.

Primair vindt ongelijkheid haar oorsprong in factoren buiten het belastingsysteem, bij de primaire inkomensvorming. Zo noemt de Amerikaanse econoom Paul Krugman wijzigingen in instituties, in normen en in politieke macht als de voornaamste oorzaak van toegenomen ongelijkheid. De Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling, kortweg OESO, wijst in dat verband diverse schuldigen aan. In het beklagdenbankje zitten onder andere globalisering, technologische ontwikkelingen en gebrekkig onderwijs. De Amsterdamse hoogleraar Ewald Engelen spreekt daarnaast van “de neoliberale utopie van privatisering, liberalisering en deregulering, van marktwerking en mondialisering”, die voor veel burgers is

uitgedraaid op een doffe teleurstelling. (Ewald Engelen, Gezocht: een nieuwe Henri Ford, NRC 4 januari 2014.) Voorbeelden zijn arbeidsmarktflexibilisering, de privatisering van staatsbedrijven, het ontbreken van een adequaat minimumloon en teruglopende vakbonds-dichtheid, als gevolg waarvan werknemers minder goed in staat zijn een vuist te maken tijdens loononderhandelingen.

Niet valt in te zien hoe een vermogensbelasting deze economisch-geïnstigeerde stormvloed wezenlijk zou kunnen keren. Onduidelijk is ook hoe een vermogensbelasting de bovengenoemde maatschappelijke problemen zou kunnen verhelpen.

Pas in tweede aanleg heeft het belastingsysteem een vinger in de steeds dikker wordende ongelijkheidspap. De ongelijke behandeling van inkomen uit arbeid en inkomen uit vermogen in de inkomstenbelasting en de soms niet-belasting van erfenissen en bedrijfsoverdrachten stuwten het getij verder op. Het huidige systeem belast bijvoorbeeld lonen tegen een progressief tarief dat oploopt tot 52%. Voor inkomsten uit aandelen en rendementen op spaarrekeningen geldt een tarief van 30% over een gefingeerd rendement van 4%. Bijgevolg blijven grote vermogenswinsten praktisch onbelast. Dit effect wordt versterkt door een toenemende hang naar indirecte belastingen (btw, accijnzen, milieubelastingen), die verhoudingsgewijs zwaar drukken op de lagere en middeninkomens. Hogere inkomens voelen deze belastingen juist minder en zijn daardoor eerder in staat tot vermogensvorming.

Waar het een eventuele oplossing voor het ongelijkheidsvraagstuk betreft, speelt de vermogensbelasting ook hier slechts tweede viool. Neem als voorbeeld de inkomstenbelasting. Deze stelt de happy few in staat tot welhaast onbelaste vermogensvorming, terwijl de meerderheid zucht onder een relatief hoge belastingdruk op arbeid. Aldus schept de inkomstenbelasting het fiscale klimaat waarin ongelijkheid gedijt. Zolang dit klimaat niet verandert en vermogensvorming zelf onbelast blijft, is het weinig zinvol om vermogen te belasten. Een vermogensbelasting zou ongelijkheid misschien tijdelijk de kop kunnen indrukken, maar nu deze belasting niet raakt aan de stuwende krachten in de inkomstenbelasting, blijven de condities waaronder ongelijkheid in ijtempo kan toenemen in stand. Zo lang die ongelijke behandeling van inkomen uit arbeid en uit kapitaal voortduurt, gooit het fiscale systeem dus olie op het ongelijkheidsvuur en is het slechts een kwestie van tijd tot ongelijkheid weer de pan uitrijst. Drastische ingrepen in de inkomstenbelasting zijn dan ook nodig, te beginnen met een meer gelijke behandeling van inkomen uit arbeid en uit kapitaal.

Een eerlijkere inkomstenbelasting maakt namelijk een vermogensbelasting overbodig door een aantasting van de omstandigheden waarin ongelijkheid tot wasdom komt. Men moet alleen niet denken dat een eerlijkere belastingheffing alle problemen oplost. Belastingheffing is geen deus ex machina die logische gevolgen voortkomend uit de basiseigenschappen van ons kapitalistische systeem de wereld kan uithelpen. Een dergelijke hang naar belastingheffing als panacee getuigt slechts van een blind geloof in de fiscaliteit als haarlemmerolie.